

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА:
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА
ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ
ЧЕТВЕРТОЇ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

ОДЕСА-2015

УДК 334.716 (043.2)

ББК 65.29

Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики :
Матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., 18 вересня 2015 р. –
Одеса, Атлант, 2015. – 367 с.

Для студентів економічних спеціальностей, викладачів, аспірантів
і докторантів вищих навчальних закладів, працівників управлінської
діяльності підприємств та організацій

Укладач:

- доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і
техніки України, завідувач кафедри економіки підприємства ОНЕУ
Янковий О.Г.

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції з
незначною загальною правкою укладача

ISBN 978-966-2361-93-3

© Одеський національний
економічний університет. 2015

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ДО ЗМІН У ЗОВНІШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Успішне та ефективне функціонування підприємства в сучасних умовах потребує адаптації до змін зовнішнього середовища. Безперервне вдосконалення процесу адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища дозволяє своєчасно реагувати на переми, розробляти та впроваджувати ефективну систему адаптації підприємства, що в свою чергу сприяє його стабільному функціонуванню на ринку, здобуванню конкурентних переваг, незважаючи на вплив політичних, економічних та соціальних чинників.

Дослідженням питання адаптації підприємства до змін в зовнішньому середовищі займалися зарубіжні та вітчизняні вчені: Р. Акофф, І. Ансофф, Л. Довгань, П. Друкер, В. Єфремов, Г. Мінцберг, А. Міщенко, В. Немцов, М. Портер, Д. Синк, В. Срагович, В. Ячменьова та ін.

Зовнішнє середовище – це сукупність активних господарюючих суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших зовнішніх умов та факторів, що діють в оточенні підприємства і впливають на різні сфери його діяльності.

Сучасне зовнішнє середовище підприємств характеризується надзвичайно високим рівнем складності, динамізму та непередбачуваності. Підприємства повинні постійно простежувати характер змін у довкіллі й оперативного та ефективно на них реагувати.

Низька матеріальна забезпеченість значної частки населення, нестабільна політична ситуація, залежність від інших країн, поглиблення економічної кризи, недосконала екологічна ситуація, рівень безробіття – ці фактори прямо впливають на функціонування підприємств на ринку. Зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі, змушують змінюватися й організації.

Адаптація до змін зовнішнього середовища забезпечує підприємству можливість реалізації своєї місії і успішне функціонування як суб'єкта ринкових відносин. Отже, адаптація є об'єктивною необхідністю для успішного функціонування підприємства в ринкових умовах.

У широкому розумінні адаптація підприємства – це пристосування підприємства до змін зовнішнього середовища. В економічній енциклопедії під адаптацією (англ. Adaptation, від латин. adapto – пристосовую) розуміють пристосування економічної системи та окремих її суб'єктів, працівників до умов зовнішнього середовища, виробництва, праці, обміну, життєвих потреб населення, що змінюються [1].

Для ефективної діяльності підприємству необхідно розробити систему адаптації до зовнішнього середовища, інструментами якої будуть:

- Створення інформаційної системи. Це дозволить своєчасно отримувати достовірну інформацію і максимально підвищити ступінь захисту від непередбачених обставин. Це може бути здійснено за допомогою створення на підприємстві системи маркетингу, постачання, відділу стратегічного планування.

- Прогнозування можливих змін у розвитку зовнішнього середовища та здійснення стратегічного планування. За допомогою цього підприємство може передбачити стратегію і тенденції розвитку його оточення, що саме по собі значно знижує частку ризику. Підприємство спроможне до постановки довгострокових цілей і розробки стратегій їх досягнення.

- Створення гнучкої організаційної структури. Таке підприємство має можливість за мінімальний проміжок часу переорієнтуватися, змінити напрямок розвитку і, якщо того вимагає економіка, кардинально поміняти спеціалізацію.

- Встановлення партнерських відносин керівництва підприємства та його персоналу [2].

Фактори зовнішнього середовища спричиняють позитивні, нейтральні та негативні зміни у діяльності промислового підприємства. Для цього потрібна досконала методика оцінки стану підприємства, яка б забезпечувала швидке реагування на зміни, коригування процесів, контроль за ходом їхнього виконання.

У сучасних умовах з метою формування конкурентоспроможного виробництва промислові підприємства використовують у процесі оцінки впливу зовнішнього середовища такі методи, як метод «5×5», метод «перелік з чотирьох питань», матриця Вільсона, STEP- та SWOT-аналізи [3]. Аналітичне дослідження зовнішнього середовища підприємства за допомогою методів формує всебічну та повну інформацію про середовище функціонування, виділяє фактори розвитку, стагнації, занепаду.

Аналіз впливу зовнішнього середовища є засобом, що допомагає керівнику пізнати, передбачити та оцінити вплив різних факторів на підприємство та опираючись на ці дані, прийняти максимально ефективний вид управління.

Для забезпечення стабільної діяльності підприємства необхідне вміння швидко адаптувати роботу відповідно до змін у зовнішньому середовищі, що є одним з найважливіших завдань управління та запорукою успіху будь-якого підприємства.

Література

1. Ячменьова В. М. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність» / Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2010.– № 684.– С.346-353.

2. Єфремов В. С. Стратегія бізнеса. – М.: Финпресс, 1998. – 192 с.

3. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2004. – 560 с.